

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře:	4. úroveň – objevitel
Cílová dovednost:	Zpracování informací
Časový odhad:	Aktivita – 40 min Sebehodnocení – 5 min
Pomůcky:	Pracovní listy

Popis dovednosti:

Dle zadaných kritérií čtenář vyhledá v neobvyklém textu potřebné informace, na základě svých zkušeností určí autorský záměr.

Forma aktivity:

Individuální/skupinová

Použité metody a strategie:

E-U-R, paměťové hry, hra se slovy

Využití textu:

Hudební výchova (poslech, rytmika a rytmická deklamace), přírodověda, výtvarná výchova

Struktura lekce:

Evokace (5–10 min)

Paměťové hry:

Průvodce vybere pro úvodní motivaci některou z následujících aktivit:

- Průvodce pustí zvuky z <https://youtu.be/Eu8ecoNu0TU> a nechá děti poslouchat, pustí je dvakrát za sebou. Poté se ptá: *Kolik zvuků na nahrávce zaznělo? (8) Zkuste si na všechny vzpomenout.* Děti mohou zvuky zapisovat samostatně nebo může zvuky podle dětí zapisovat průvodce na tabuli.
- Průvodce nachystá na zem několik předmětů (ideální je počet do 10 kusů), které schová pod deku. Posadí děti do kruhu a předměty na 30 sekund odkryje. Poté je opět schová. Děti si mají vzpomenout na co nejvíc předmětů, které viděly.
- Průvodce si s dětmi sedne do kruhu a hraje s nimi rytmickou deklamační asociační hru. Při této aktivitě lze využít hry na tělo (tleskání, luskání, pleskání, hra dlaněmi o zem, tření dlaní o sebe, hra dlaněmi o hrudník,...) nebo rytmické Orffovy nástroje. Například: Průvodce tleská na slabiky *hla-va*, dítě po jeho pravici opakuje model po průvodci a přidá na základě volné asociace svůj rytmický model. Tleská *hla-va* a přidá pleskání (dlaněmi o stehna) na slovo *vla-sy*, další dítě zopakuje *hla-va, vla-sy* a přidá vlastní slovo s rytmem *pa-měť*. Je nutné, aby řetěz rytmicky navazoval, slova se rytmizují v dvoudobém rytmu. Plynulost podpoří průvodce vyťukáváním čtvrtových hodnot. Nový řetěz začíná, když některé z dětí zapomenou některé ze slov nebo rytmů či přeruší plynulost. Tato hra je náročnější a vyžaduje jistou hudebně rytmickou zručnost jak od průvodce, tak od dětí.

Uvědomění – samostatná práce (20 min)

Tiché čtení a práce s pracovními listy.

Úkol 1 – všechny věty v rámečcích se vztahují k HLAVĚ.

Úkol 2 – Neleze mi to do hlavy. Dělán si z toho hlavu. Stavím se na hlavu. Vaše starosti na moji hlavu. Jde mi z toho hlava kolem...

Úkol 3 – děti doplní na základě textu a své zkušenosti, u jednotlivých dětí může být jedna věc různě zařazena, záleží na tom, jaký jí přikládá jednotlivcům význam.

Krátkodobá – okamžitá, vnímání signálu na přechodu, pamatuji si, úvodní hra, co bylo ve škole k obědu, sen, ...

Střednědobá – domácí úkol, aktuální slovíčka z cizího jazyka, učební látka, ...

Dlouhodobá – jména blízkých lidí, intenzivní zážitek, informace, které dlouhodobě potřebuji znát, ...

Úkol 4 – 702 204 055

Úkol 5 – individuální

Reflexe (5–10 min)

Společná kontrola pracovních listů. Prezentace vzniklých mnemotechnických vět. Čtou jen dobrovolníci, průvodce do prezentace děti nenutí. Může doplnit o diskuzi nad otázkami: *Zradila vás někdy vaše paměť? Co vám pomáhá, abyste si zapamatovali potřebné věci?*

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a průvodci ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, průvodce pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na jejich pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úskalí:

Doplní průvodce po skončení aktivity.

Odkazy a zdroje:

BÖHM, David a Ondřej BUDDEUS. *Hlava v hlavě*. V Praze: Labyrint, 2013. ISBN 978-80-86803-24-1.

<https://youtu.be/Eu8ecoNu0TU>

Co se vejde do hlavy

Počítač, do kterého by se vešlo tolik informací jako do hlavy, ještě nikdo nesestrojil. Lidská paměť je obrovská. Když má někdo skvělou paměť, tak si nejen dobře pamatuje, ale i vybavuje – umí si vzpomenout. Existují různé druhy paměti. Krátkodobou paměť máme na to, co už si nepotřebujeme pamatovat druhý den. Když přecházíme ulici, stačí, abychom v paměti udrželi jen několik sekund, že svítí zelená. Některé věci si ale musíme pamatovat podstatně déle. Do střednědobé paměti si ukládáme informace, které potřebujeme používat určitou dobu, například ve škole. Na to, co potřebujeme znát celý život, máme dlouhodobou paměť.

K čemu je zapomínání

Aby měl člověk radost, když si na něco vzpomene.

Jak si člověk něco zapamatuje a jak si vzpomene

Paměť má dva důležité pomocníky. Jedním z nich jsou naše prožitky, za které je zodpovědná zvláštní struktura v mozku zvaná limbický systém – prostřednictvím něj rozpoznáme, co je nám příjemné a nepříjemné a co nám působí radost nebo smutek. Zážitek nám pomáhá si zapamatovat událost a vše, co s ní souviselo. Podle toho se chováme i v budoucnu. Dalším pomocníkem paměti je naše vlastní fantazie. Existují různé postupy, které nám usnadňují pamatování. Mají vždy jedno společné: učí nás, jak si vytvořit spojení mezi tím, co se pamatuje špatně, a tím, co se pamatuje dobře. Když si člověk vytvoří nějaký překvapivý, vtipný nebo bláznivý obrázek toho, co si chce zapamatovat, pak už ho z hlavy nedostane.

Jak si člověk zapamatuje číslo

Třeba takhle:

- 0 – louže
- 1 – smrk
- 2 – labuť
- 3 – pusa
- 4 – loď
- 5 – tlouštík
- 6 – třešeň
- 7 – nos
- 8 – brýle
- 9 – žába

Moje číslo je 632 ??? 159
a zapamatoval jsem si ho podle
následujícího příběhu:

Dával jsem si třešeň do pusy
a vtom labuť vykřikla: „Pozor, jde
sem tlouštík s brýlemi, který žere
labutě!“ Vyletěla na smrk, a když
to tlouštík uviděl, chytil alespoň
žábu a snědl ji.

Kdybys potřebovala
rychle doktora, volej
„pod smrkem dva tlouštíci“.

Kdybys potřebovala
rychle hasiče, volej
„pod smrkem je tlouštík v louži“.

Kdybys potřebovala
rychle policistu, volej
„na smrku je tlouštík s brýlemi“.

ZPÁTKY
K HIEROGLYFŮM

1) Co mají věty v rámečcích společného?

Hlava těžká jako cent.

Neví, kde mu hlava stojí.

Nasadit někomu psí hlavu.

Hlavou proti zdi.

Dát hlavy dohromady.

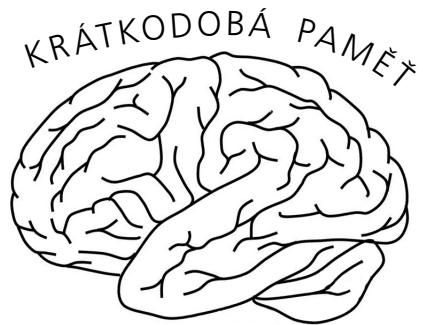
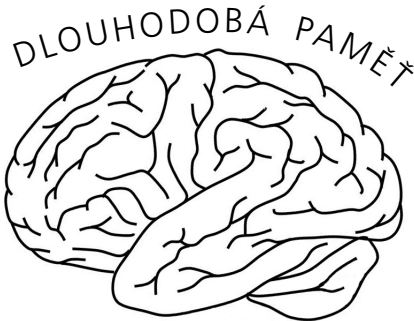
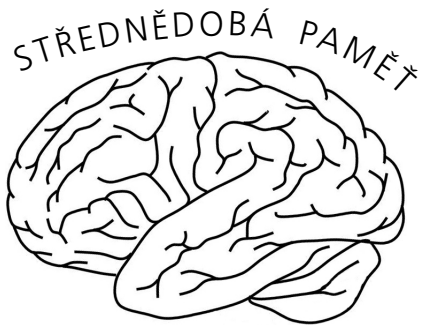
Hlava skopová.

Má hlavu v jednom ohni.

Vykouřilo se mu to z hlavy.

2) Doplň další vhodná sousloví nebo rčení.

3) Jak funguje naše paměť? Kdy kterou paměť využíváme? Doplň příklady.

4) Jaké telefonní číslo je na displeji napsáno?

5) Vymysli mnemotechnickou pomůcku pro své telefonní číslo, nebo číslo domu či PSČ.

